

V. Ulusal Ortopedi ve Travmatoloji Hemşireliği Kongresi

1-4 Kasım 2011

Belek Kongre Merkezi, Belek-Antalya

Kongre Düzenleme Kurulu

Kongre Başkanı

Hayriye Ünlü, *Ankara*

Kongre Başkan Yardımcıları

Yasemin Bıyıkoğlu, *Ankara*

Özlem Pınar, *Ankara*

Kongre Sekreteri

Sevil Güler Demir, *Ankara*

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Ayfer Aydın, *Ankara*

Arzu Aydoğan, *Ankara*

Zahide Baysarı, *Ankara*

Özlem Bilik, *İzmir*

Fatma Cebeci, *Antalya*

Serap Çakır, *Ankara*

Meral Demiralp, *Ankara*

Tekmile Köse, *Ankara*

İlknur Yazgan, *Ankara*

Münevver Eriş Yelekçi, *Ankara*

Emel Yılmaz, *Adana*

Kongre Bilimsel Kurulu

Fethiye Erdil, *Ankara*

Sevgi Hatipoğlu, *Ankara*

Nalan Özhan Elbaş, *Ankara*

Sevilay Şenol Çelik, *Ankara*

Hayriye Ünlü, *Ankara*

Özlem Bilik, *İzmir*

Meral Demiralp, *Ankara*

Sevil Güler Demir, *Ankara*

V. Ulusal Ortopedi ve Travmatoloji Hemşireliği Kongresi

Sözlü Bildiriler Listesi

HS1	Cerrahi insizyon yaralarına steril serum fizyolojik (%0,09 NaCl) ve %10'luk povidon-iyot ile yapılan pansumanların karşılaştırılması	.303
HS2	Alçı ya da traksiyon nedeni ile ortopedi kliniğinde yatan hastaların ağrı düzeyi ve uyku kalitesinin sürekli öfke durumları ve öfke ifade tarzları ile ilişkisi	.303
HS3	Ortopedi ve travmatoloji birimlerinde yatan hastaların uyku problemleri ve uyku kalitelerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi	.303
HS4	Traksiyonlu hastalarda bası yarası oluşma riskinin değerlendirilmesi	.304
HS5	Ortopedik cerrahi hastalarının bireyselleştirilmiş bakımı algılamaya ve hemşirelik bakımından memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi	.304
HS6	Hemşirelik hizmetlerinde klinik vaka yönetici hemşire modeli uygulamasının hasta memnuniyeti açısından değerlendirilmesi ve sonuçların karşılaştırılması	.304
HS7	Total diz protezi uygulanan hastalarda altı haftalık ağrı düzeyleri ve ağrıyı etkileyen etmenlerin incelenmesi	.305
HS8	Gonartrozlu hastalarda total diz protezinin yaşam kalitesi üzerine etkisi	.305
HS9	El replantasyonu olgu sunumu	.305
HS10	Ortopedi ve travmatoloji hastasına bakım vermek: öğrenci hemşire deneyimleri	.305
HS11	Skolyoz ameliyatı olan hastalarda yaşam kalitesi	.306
HS12	Total diz protezi uygulanan hastalara ameliyat öncesi ve sonrası verilen danışmanlığın özbakım gücü, fonksiyonel durum ve ağrıya etkisi	.306
HS13	Yaşlı hastalarda cerrah girişim nedenleri	.306
HS14	Ortopedi ve travmatoloji kliniğinde çalışan hemşirelerin karşılaştıkları sorunlar	.307

V. Ulusal Ortopedi ve Travmatoloji Hemşireliği Kongresi

Poster Bildirileri Listesi

HP1	Hastaların bağımsızlık ve depresyon düzeylerinin hemşirelik bakımından memnuniyet algısı üzerine etkisi	.308
HP2	Kalça protezi ameliyatı uygulanan yaşlı hastaların ağız bakımı ve mobilizasyon öncesi, sırası ve sonrasındaki ağrı davranışlarının incelenmesi	.308
HP3	Total diz protezi uygulanan hastalarda öz bakım gücü ve öz bakım gücünü etkileyen etmenlerin incelenmesi	.308
HP4	Bir olgu sunumu: skolyoz tanısıyla ameliyat uygulanan hastanın Roy uyum modeline göre yapılandırılmış hemşirelik bakımı	.309
HP5	Ortopedi kliniğinde çalışanların karşılaştıkları risk faktörleri	.309
HP6	Ekstremitte travmalı hastalarda ağrı ve anksiyete	.309
HP7	Bir olgu sunumu: arter yaralanması olan ortopedi hastasında doku perfüzyonunu değerlendirmede pulse oksimetrenin etkinliği nedir?	.310
HP8	Ortopedi hastalarında düşük ayak oluşmasının önlenmesi	.310
HP9	Ortopedi servisindeki hastalarda nörovasküler izlem sonuçları	.310
HP10	Sağlık çalışanlarının el yıkama alışkanlıkları ve el hijyeni düzeylerinin değerlendirilmesi	.310
HP11	Diyabetik ayak yarası olan hastaların ayak yarası oluşumunu önlemeye yönelik uygulamaları	.311
HP12	Primer osteoartrit nedeniyle yapılan total eklem artroplastisinde osteoporozun postoperatif ağrı ile olan ilişkisi	.311
HP13	Turnike eğitimi, ameliyat sonrası ağrı ve anksiyete üzerinde etkili midir?	.311
HP14	Ortopedi ve travmatoloji servisinde yatan hastaların anksiyete ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi	.311
HP15	Kalça kırığı gelişen ve cerrahi girişim uygulanan yaşlı bireylerde deliryum; bir literatür incelemesi	.312

V. Ulusal Ortopedi ve Travmatoloji Hemşireliği Kongresi

Sözlü Bildiriler

[HS1] - Cerrahi insizyon yaralarına steril serum fizyolojik (%0,09 NaCl) ve %10'luk povidon-iyot ile yapılan pansumanların karşılaştırılması

E. Yılmaz, M. Gülşen, Y. Sarpel, E. Toğrul, A. Mamak, K. Çelebi

Adana Ortopedia Hastanesi

Araştırma, cerrahi insizyon yaralarına steril serum fizyolojik (0,09 NaCl) ve %10'luk povidon-iyot ile yapılan pansumanlar arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışma 01 Haziran 2010 - 01 Mart 2011 tarihleri arasında ortopedi servisinde yatan 75'i deney 75'i kontrol grubu olmak üzere 150 hasta ile yürütülmüştür. Yetmişbeş hastanın pansumanı steril serum fizyolojik, diğer 75 hastanın pansumanı %10'luk povidon-iyot ile yapılmıştır. Hastalar randomize seçilmiş olup, total kalça protezi, total diz protezi, çapraz bağ rekonstrüksiyonu, posterior segmental enstrümantasyon, diskektomi yapılacak olan ve belirlenen kriterlere uyan hastalar örnekleme dahil edilmiştir. Hastaların yaş grubu 19-65 olarak belirlenmiştir. Veriler "Hasta Bilgi Formu" kullanılarak karşılıklı görüşme ile elde edilmiş olup, SPSS 13 programında ki-kare, ANOVA ve yüzdelik testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamındaki hastaların %54'ünü (81) kadın, %46'sını (69) erkekler, %34'ünü ilköğretim mezunları, %32'sini (48) ev hanımları oluşturmuştur. Birinci grubun (povidon iyodine yapılan pansumanlar) yaş ortalaması 41.7±14,6 yıl, ikinci grubun yaş ortalaması 43,2±12,9 yıl olarak bulunmuştur. Her iki grubun yaş ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (p=0,494). Her iki grubun ilaç kullanımı (p=0,212) ve kullanılan ilaç grubu (p=0,902) arasında da anlamlı bir fark saptanmamıştır. Hastaların %30,7'sinin kronik hastalığı olduğu (p=0,157) ve iki grubun arasında kronik hastalık türü yönünden anlamlı bir fark olmadığı (p=0,406) görülmüştür. Yapılan ameliyat türü açısından her iki grup arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir (p=0,999). Cerrahi insizyon bölgesi değerlendirildiğinde her iki grup arasında akıntı (p=0,174), kızarıklık (p=0,560), şişlik (p=0,575), koku (p=0,155) ve sıcaklık (p=0,316) yönünden anlamlı bir fark olmadığı, yapılan laboratuvar kontrollerinde de her iki grup arasında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Cerrahi insizyon yaralarına steril serum fizyolojik (0,09 NaCl) ve %10'luk povidon-iyot ile yapılan pansumanlardan elde edilen sonuçlar arasında fark olmadığı görülmüştür.

[HS2] - Alçı ya da traksiyon nedeni ile ortopedi kliniğinde yatan hastaların ağrı düzeyi ve uyku kalitesinin sürekli öfke durumları ve öfke ifade tarzları ile ilişkisi

M. Yılmaz, H. Gürler, F. Bekmez

Cumhuriyet Üniversitesi

Bu çalışma ortopedi kliniğinde alçı ve traksiyon uygulaması nedeni ile yatmakta olan hastaların ağrı düzeyi ve uyku kalitesinin sürekli öfke durumları ve öfke ifade tarzı ile ilişkisini belirlemek amacıyla; tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma Ocak.-Haziran 2011 tarihleri arasında Sivas ili Cumhuriyet Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Ortopedi Kliniği'nde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya alçı ve traksiyon nedeniyle yatan 18 yaş ve üzeri 153 hasta katılmıştır. Veriler kişisel bilgi formu, ağrı düzeyini ve uyku kalitesini belirlemek için Visual Analog Skalası (VAS) ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçeği (SÖÖTÖ) kullanılarak toplanmıştır. VAS 10 cm. uzunluk üzerindeki ölçümün puanı olarak değerlendirilmiştir. SÖÖTÖ, öğrencilerin öfke ifade tarzlarını belirlemek amacıyla Spielberger ve arkadaşları (1983) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 34 madde likertli likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin, ilk 10 maddesi sürekli öfkeyi, sonraki 24 maddesi öfke ifade tarzlarını ölçmektedir. Sürekli Öfke Ölçeği'nden alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 40'tır. SÖÖTÖ, "öfke içe vurumu", "öfke dışı vurumu" ve "öfke kontrolü" olmak üzere üç alt gruptan oluşmaktadır. Ölçeğin alt gruplarından alınabilecek en düşük puan 8, en yüksek puan 32'dir.

Çalışmaya katılan bireylerin hastanede kalış süresinin ortalaması 9.43±11.03 ve yaş ortalamasının 52.78±19.0 olduğu belirlenmiştir. Çalışmada hastaların %53,6'sının ağrı yaşadığı, ağrı düzeyi ortalamasının 4.83±2.30 olduğu saptanmıştır. Hastaların %95,1'ine ağrısının azaltmak için ağrı kesici ilaç uygulandığı, %68,3'ünün yaşadığı ağrı nedeni ile gece uyku kalitesinin olumsuz etkilendiği belirlenmiştir. Hastaların evdeki uyku kalitesi ortalaması 7.85±1.98 iken, hastanede uyku kalitesi ortalamasının azaldığı (5.37±2.57)

saptanmıştır. Hastaların sürekli öfke puanı 20.49±5.56, öfke içe vurum puanı 15.39 ± 3.57; öfke dışı vurum puanı 15.93±4.03; öfke kontrol puanı 22.12 ± 4.91 olarak belirlenmiştir. Ağrı düzeyi ve uyku kalitesi ile öfke arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır. Ancak evdeki uyku kalitesi ile hastanede uyku kalitesi arasında anlamlı (r=0,284, P=0,000) ilişki olduğu görülmüştür.

Çalışmada hastaların orta düzeyin altında ağrı yaşadığı, hastanede uyku kalitelerinin azaldığı, orta düzeyde sürekli öfke yaşadıkları ve öfke kontrolü alt boyutu puanlarının diğer alt boyutlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

[HS3] - Ortopedi ve travmatoloji birimlerinde yatan hastaların uyku problemleri ve uyku kalitelerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi

F. Tekin*, S. Yıldızeli Topçu**, N. Bakan*, M. Babacan*

**İstanbul Üniversitesi; **Trakya Üniversitesi*

Ortopedi servisinde yatan hastaların uyku problemlerini ve uyku kalitelerini etkileyen faktörleri belirlemektir.

Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma 01.09.2010- 01.02.2011 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Servisi'nde en az 5 gündür yatan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 103 hasta ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında bireysel ve uyku aktivitelerine yönelik "Veri Toplama Formu" ile "Uyku Düzenini Etkileyen Etmenler Formu" kullanılmıştır. Veriler ortalamaya, sayı, yüzde hesaplamaları ve ki-kare analizleri ile değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan hastaların %55,3'ünün kadın ve yaş ortalamalarının 46,22 ± 20,93 olduğu, %72,5'inin daha önce hastanede yatarak tedavi gördüğü ve çalışmaya katıldıkları sırada 18,00 ± 22,95 gündür hastanede yattıkları belirlenmiştir. Hastaların %78,6'sının evde uyku sorunu olmadığı ve %62,1'inin uyku düzeninin normal olduğu, %40,8'inin hastanede uyku alışkanlığının bozulduğu ve yaşanan uyku sorununu ilk olarak hemşireye bildirdikleri saptanmıştır. Hastanede uyku kalitesini en fazla etkileyen faktörlerin yatağın rahatsızlığı, odanın havasızlığı, odanın sıcaklığı, hastanın çok aç ya da tok olması, vücu-

dunda takılı cihazlar bulunması ve ağrısının olması ile hastalıkla ilgili kaygılarının bulunması olduğu belirlenmiştir.

Ortopedik bir hastalık nedeniyle hastanede bulunan hastalar tedavi gördükleri süreçte uyku sorunu yaşamaktadırlar. Uyku sorununa en fazla yol açan etmenler hastanın ağrısının varlığının yanında, kaygı duyması ve hasta odası ile ilgili fiziksel özelliklerdir. Bu sonuçlar doğrultusunda; ortopedik cerrahi hastalarının uyku sorunu yaşamalarını önlemede, hastalara bakım veren hemşirelerin öncelikle iyi bir ağrı kontrolü sağlamaları, hastaların korku ve anksiyete yaşamalarını önleyecek hemşirelik girişimlerini uygulamaları ve uygun fiziksel çevreyi oluşturmaya çalışmaları önerilmektedir.

[HS4] - Traksiyonlu hastalarda bası yarası oluşma riskinin değerlendirilmesi

Ü. Yıldız Fındık*, F. Tekin**, S. Yıldızeli Topçu*

*Trakya Üniversitesi; **İstanbul Üniversitesi

Avrupa Basınç Ülserleri Tavsiye Paneli (EPUP) tarafından "basınç, sürtünme, yırtılma ve diğer faktörlerin etkisiyle cilt ve cilt altındaki dokularda meydana gelen lokalize doku zedelenmesi" şeklinde tanımlanan basınç yarası, yüksek morbidite ve mortaliteye yol açmasının yanında, hareket yeteneği kalmayan, yatma ve/veya oturma zorunluluğu olan hastalarda sıklıkla gelişen, bakımı zor ve maliyeti yüksek bir patolojidir. Özellikle kırıkların tespit ve tedavisinde kullanılan traksiyon sırasında, beden bir parçasına çekme kuvveti uygulanması nedeniyle tüm bedenin veya ekstremitenin hareketinin azalması ya da kullanılan aletlerin deriye sürtünmesi nedeniyle bası yarası gelişme riski artmaktadır. Bu araştırmanın amacı, traksiyon uygulanan ortopedi hastalarında bası yarası gelişme riskini belirlemektir.

Araştırma 01.03.2009-30.05.2009 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Servisi ve Trakya Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkez Müdürlüğü Ortopedi ve Travmatoloji Servisleri'nde tedavi gören 65 hasta ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Waterlow Bası Yarası Risk Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Veriler sayı ve yüzde, ki kare, t testi, varyans ve korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hastaların yaş ortalaması 58.96±22.06 olarak belirlenmiştir. Hastaların %56.9'unun kronik hastalığı olduğu, %52.3'ünün kalça kırığı nedeniyle tedavi gördüğü, %66.1'ine tedavide cilt traksiyonu uygulandığı ve traksiyon uygulama süresinin 4.01±1.49 gün olduğu saptanmıştır. Hastaların Waterlow Bası Yarası Riskleri'nin

18.98±5.15 puan olduğu, yaş arttıkça risk puanının istatistiksel olarak anlamlı biçimde arttığı, kadın hastalarda, üst ekstremitelerde, kardiyak problemi, beslenme bozukluğu olan ve immün sistemi etkileyen bir ilaç kullanan hastalarda riskin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Traksiyon uygulanan hastalar bası yarası gelişimi açısından yüksek risk altındadırlar. Özellikle yaşlılık, kronik hastalıklar, ilaç kullanımı ve beslenme bozukluğu varlığında riskin arttığı hemşireler tarafından bilinmesi, traksiyonlu hasta bakımında uygun izlem planının oluşturularak gerekli önlemlerin alınması, yeterli yara bakımının sağlanması ve hasta/aile eğitiminde bu konulara yer verilmesi önerilmektedir.

[HS5] - Ortopedik cerrahi hastalarının bireyselleştirilmiş bakımı algılama ve hemşirelik bakımından memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi

F. Tekin*, Ü. Yıldız Fındık**, N. Süt**

*İstanbul Üniversitesi; **Trakya Üniversitesi

Çalışmanın amacı ortopedik cerrahi girişim geçiren hastaların bireyselleştirilmiş bakımı algılama ve hemşirelik bakımından memnuniyet düzeylerini belirlemektir.

Araştırma 01.09.2009 ile 30.05.2010 tarihleri arasında Trakya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Klinikleri'nde yatan 165 hasta ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Bireyselleştirilmiş Bakım Ölçeği ve Newcastle Hemşirelikten Memnuniyet Ölçeği kullanılmıştır. Veriler sayı, yüzde ve ortalama analizi, varyans analizi (ANOVA), t test ve Spearman korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hastaların yaş ortalamasının 48.87±19.29, %57.6'sının kadın, %55.7'sinin ilköğretim-ortaöğretim mezunu, %63.4'ünün evli olduğu belirlenmiştir. Bireyselleştirilmiş bakım ve hemşirelik bakımından memnuniyet ölçeklerinin total puanları incelendiğinde, hemşirelik eyleminin farkına varma puanının 3.94±0.12, bireyselliği algılama puanının 4.26±0.07, hemşirelik bakımından memnuniyet puanının 82.6±14.8 olduğu belirlenmiştir. Hastaların hemşirelik eyleminin farkına varma oranları arttıkça kendi bakımlarında bireyselliği algılamalarının arttığı; bununla birlikte hemşirelik eyleminin farkına varma ve bakımlarında bireyselliği algılama düzeyleri arttıkça hemşirelik bakımından memnuniyet oranlarının da arttığı saptanmıştır. Hastaların bireysel özellikleri ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir.

Ortopedik cerrahi girişim geçiren hastaların bireyselleştirilmiş bakımı algılama, hemşirelik bakımından memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu ve bireyselleştirilmiş bakımın hasta memnuniyetini arttırdığı belirlenmiştir. Ortopedi hemşireleri ortopedik cerrahi girişim geçiren hastalarda bireyselleştirilmiş bakım algısı ve hemşirelik bakımından memnuniyet düzeylerinin artırılması için bireyselleştirilmiş bakımı uygulamalıdır.

[HS6] - Hemşirelik hizmetlerinde klinik vaka yönetici hemşire modeli uygulamasının hasta memnuniyeti açısından değerlendirilmesi ve sonuçların karşılaştırılması

E. Yılmaz

Adana Ortopedia Hastanesi

Araştırma 01 Mayıs- 15 Ağustos 2009 yılında yapılan çalışma sonucunda hastane genelinde uygulamaya konulan Klinik Vaka Yönetici Hemşire Modeli Uygulaması'nın sonuçlarını karşılaştırmak ve ortopedi servisinde yatan hastaların hemşirelik hizmetlerinden memnuniyetlerini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırma sonuçları, hemşirelik bakım kalitesini arttırmak ve yönetsel strateji belirlemek amacı ile kullanılacaktır.

Çalışma 01 Haziran 2010 - 01 Mart 2011 tarihleri arasında ortopedi servisinde yatan 150 hasta ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Hastanın Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği (HHBAÖ) kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmış ve SPSS 11.5 programında t-testi, yüzdelik testi ve varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamındaki hastaların %56'sını (84) kadın, %44'ünü (66) erkek, %36'sını (54) lise mezunu, %37.3'ünü (56) ev hanımları oluşturmaktadır. Katılımcıların %57.3'ü (86) daha önce hastanede yatma deneyimi olmadığını ve %100.0'ü (150) yanında refakatçisinin bulunduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların yaş aralığı ise 20-85 olarak belirlenmiştir. Araştırmamızda klinik vaka yönetici hemşire modeli uygulaması ile bakım verilen hastaların HHBAÖ'ye göre memnuniyet puanı ortalamasının 67.89 olduğu, saptanmıştır.

Araştırmamızda, hastane genelinde uygulamaya konulan klinik vaka yönetici hemşire modeli uygulaması ile bakım verilen hastaların memnuniyet puanı ortalamasının 67.89 olduğu ve bu puan ortalamasının 2009 yılında yapılan çalışmadan (69.69) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Fakat halen klinik vaka yönetici hemşire modeli uygulaması ile hizmet verilen hastaların memnuniyet puan ortalamasının (67.89), rutin klinik uygulamalar doğrultusunda verilen hemşirelik

bakımı memnuniyet puan ortalamasından (56.5) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Puan ortalamasındaki bu fark özel sektörden devlet kadrosuna yapılan atamalar ve diğer nedenlerle gelişen hemşire sirkülasyonuna, hemşirelerin eğitim seviyesinin ve eğitim kalitesinin düşmesine bağlanmıştır.

[HS7] - Total diz protezi uygulanan hastalarda altı haftalık ağrı düzeyleri ve ağrıyı etkileyen etmenlerin incelenmesi

E. Ünal Taşkın, Ö. Bilik, V. Karatosun

Dokuz Eylül Üniversitesi

Total diz protezi uygulanan hastaların ameliyat öncesindeki, ameliyat sonrası 2. ve 6. haftadaki ağrı düzeylerinin ve ağrıyı etkileyen etmenlerin saptanmasıdır.

Çalışma için gerekli kurum izni, etik kurul onayı ve hastalardan yazılı onam alınmıştır. Tanımlayıcı tipteki araştırmada total diz protezi uygulanan, olasılıksız örneklem yöntemiyle belirlenen 30 hastayla ameliyat öncesinde, ameliyattan 2 ve 6 hafta sonra yüz yüze görüşülerek Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik çalışması Dicle ve arkadaşları tarafından (2009) yapılan Kısa Ağrı Envanteri uygulanmıştır. Veriler Ekim-Aralık 2010'da toplanmıştır.

Yaş ortalaması 65.3±9.43 olan hastaların %93.3'ü kadın, %63.3'ü ilköğretim mezunu olup, %46.7'sinin 6-10 yıldır diz sorunu yaşadığı, %53.3'ünün ameliyat öncesinde fizik tedavi aldığı, %56.7'sine epidural anestezi ve %83.3'üne bilateral total diz protezi uygulandığı belirlenmiştir. Yaş ile ameliyattan 6 hafta sonraki en kötü ağrı puanı arasında negatif yönde orta düzeyde ($r=-0.46$, $p=0.01$), cinsiyet ile ameliyat öncesi en kötü ağrı puanı arasında negatif yönde orta düzeyde ilişki ileri düzeyde anlamlıdır ($r=-0.44$, $p=0.00$). Ameliyat öncesi ortalama ağrı puanı ile cinsiyet arasında ($r=-0.42$, $p<0.05$) ve ameliyattan 6 hafta sonraki en hafif ağrı ile ameliyat bölgesi arasında ($r=-0.44$, $p=0.01$) negatif yönde orta düzeyde, anlamlı ilişki vardır. Ağrı ile kronik hastalık, sorunun başlama zamanı, eğitim durumu, anestezi tipi arasındaki ilişki anlamsızdır. Hastaların ağrı puan ortalamaları ameliyat öncesinde 7.5±2.25, ameliyattan 2 hafta sonra 7.6±1.92, ameliyattan 6 hafta sonra 5.4±1.63 olup, ortalamalar arasındaki fark ileri düzeyde anlamlıdır ($F=13.82$, $p=0.00$). Bonferroni testinde 6.haftadaki en kötü ağrı puanının hastaneye yatıştaki ($p<0.005$) ve ameliyat sonrası 2. haftadaki ağrı puanından ($p=0.00$) anlamlı derecede küçük olduğu saptanmıştır.

Hastaların ağrı düzeyinin ameliyat öncesinde ve sonrası 2. haftada yüksek, ameliyat sonrası 6.haftada orta düzeyde olduğu, ağrının yaş ile arttığı, cinsiyet ile ağrı arasında negatif ilişki olduğu belirlenmiştir.

[HS8] - Gonartrozlu hastalarda total diz protezinin yaşam kalitesi üzerine etkisi

Ö. Yıldız, G. Maralcan

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Çalışma, gonartroz tanısı konan hastalarda total diz protezinin yaşam kalitesi üzerine etkisini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışma bir üniversite hastanesinin ortopedi ve travmatoloji servisinde 2 Eylül 2009-22 Şubat 2010 tarihleri arasında uygulanmıştır. Çalışma kapsamına gonartroz tanısıyla hastaneye yatırılan 55 hasta arasında total diz protezi ameliyatı yapılan ve ameliyat sonrasında komplikasyon gelişmeyen 48 hasta alınmıştır. Verilerin toplanmasında kullanılan anket formunun birinci bölümünde hastaların sosyo-demografik bilgilerine yer verilmiştir. Formun ikinci bölümünde ise hastaların ameliyat öncesinde ve ameliyattan 6 ay sonrasında genel sağlık statüsü boyutlarını değerlendiren SF-36 ölçeği yer almıştır. Veriler SPSS paket programında Wilcoxon ileri önemlilik testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan hastaların 40'ü (%83,3) kadın, 8'i (%16,7) erkektir. Çalışmada, hastaların ameliyat öncesi ve ameliyattan 6 ay sonraki genel sağlık statüsü boyutları karşılaştırılmış ve ameliyat sonrası anlamlı değişim olduğu görülmüştür. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda hastaların genel sağlık statüsü boyutları arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Hastaların ameliyat öncesi ve sonrası genel sağlık statüsü boyutları yaş, cinsiyet, sistem hastalığı, dizdeki ağrı süresi ve diz protezi ameliyatı hakkında bilgi sahibi olup olmaması gibi demografik ve klinik özellikleriyle karşılaştırıldığında ameliyat sonrasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Gonartrozun tedavisinde total diz protezi ameliyatının hem yaşam kalitesi üzerine hem de diz fonksiyonları üzerine olumlu etkisinin olduğu görülmüştür. Total diz protezinin gonartroz tedavisinde ağrıyı geçiren, diz fonksiyonlarında belirgin artış sağlayan, yaşam konforunu artıran etkili bir tedavi yöntemi olduğu saptanmıştır. Total diz protezi ameliyatının hastaların yaşam kalitesine olan etkisinin daha geniş örneklerde ve farklı değişkenlerle karşılaştırılarak yapılması önerilmektedir.

[HS9] - El replantasyonu olgu sunumu

S. Demirel Yılmaz, H. Kök, G. Topal, A. Gedik

Anadolu Sağlık Merkezi

Ekstremitel replantasyonlarında; replante edilen uzvun motor-duyu fonksiyonları ve eklem hareketlerinin en az %60-80'inin kazanılması durumunda başarıdan söz edilebi-

lir. Eksiksiz bir fizik muayene yapılması, hastaların yakından gözlenmesi ve elde edilen verilerin zamanında ekiple paylaşılması bakım ve tedavi sürecinin iyileştirilmesinde, bakımın standartlaştırılmasında önemli rol oynamaktadır.

Plastik hammadde üretimi yapılan fabrikada makineyi temizlerken sağ ön kolunu makineye kaptıran 28 yaşındaki erkek hasta, total amputasyon sonrası acil servise getirilmiş ve acil şartlarda ameliyata alınmıştır. Hasta, 7,5 saat süren replantasyon ameliyatı sonrası tırnakları çekilerek takip için servise yatırılmıştır. Hastaya postoperatif 0.gününde intravenöz antikoagülan ve vazodilatör tedavi başlanmış, tırnak yatağına lokal antikoagülan uygulanarak kanama sağlanmıştır. Hastaya anemi nedeniyle kan transfüzyonu yapılmıştır. Ağrı saatlik Sayısal Ağrı Skalası'na uygun olarak değerlendirilerek, hastaya analjezik uygulanmıştır. Hasta yatak istirahatine alınıp tüm ihtiyaçları yatak içerisinde karşılanmış ve el elevasyona alınmıştır. Parmakları perfüzyon, ısı-renk değişikliği yönünden takip edilen hastada postoperatif 1. günde parmak uçlarında başlayan, ele doğru yayılan morarma ve soğukluk gözlemlenip, hemen doktor bilgilendirilmiştir. Kompartman sendromu geliştiği saptanıp, hasta revizyona alınmıştır. Revizyon sonrası üç gün postoperatif 0. gün tedavi ve bakım protokolü uygulanmıştır. Postoperatif 5. günde hasta destekli yürütülmeye başlanmıştır. Postoperatif 6. günde antikoagülan tedavisi kesilmiştir ve düşük moleküler ağırlıklı heparin ile tedaviye başlanmıştır. Hasta postoperatif 10. günde desteksiz yürütülmüş ve vazodilatör tedavisi sonlandırılmıştır. Postoperatif 12. günde uzvun dolaşımının iyi olduğu belirlenmiş ve hasta taburcu edilmiştir.

Servise yatışından itibaren hasta ve yakınlarında korku, endişe, huzursuzluk ve çaresizlik gibi anksiyete belirtileri gözlemlenmiştir. Hasta enfeksiyon, kanama, doku perfüzyonunda bozulma, beden imgesinde bozulma, aksiyete ve ağrı sorunlarına yönelik bakım planlarıyla takip edilmiştir. Hastaya ve yakınlarına hastanede yatış süresince özel bir hemşirelik bakımı sağlanmıştır. Bakımı ve tedaviyi sağlayan ekip tarafından tüm süreçler hakkında hasta ve yakınlarına eğitim verilmiştir (el kalp seviyesi altında tutulmaması, yapılan işlemler, ilaçlar, fizik tedavi, antikoagülan tedavi vb.) ve onların tedaviye katılımı sağlanmıştır.

[HS10] - Ortopedi ve travmatoloji hastasına bakım vermek: öğrenci hemşire deneyimleri

H. Yaka, S. Şenol Çelik

Hacettepe Üniversitesi

Bu çalışma ortopedi ve travmatoloji hastalarına bakım veren öğrenci hemşirelerin deneyimlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Niteliksel ve tanımlayıcı özellikteki araştırma, bir üniversitenin hemşirelik bölümünün ikinci sınıfında öğrenim gören 28 öğrenci ile yapılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme rehberi aracılığıyla odak grup görüşmesi yapılarak elde edilmiştir. Görüşme rehberinde öğrencilerin tanıtıcı özellikleri, bakım verdikleri ortopedi ve travmatoloji hastalarının tanıları, ortopedi ve travmatoloji hastasına bakım verme sürecinde sorun yaşama durumları, bu sorunlara ilişkin duygu-düşünceleri ve baş etme yöntemlerini içeren sorular yer almıştır. Üç odak grup görüşmesi yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler içeriklerine göre gruplandırılmış ve içerik analiziyle değerlendirilmiştir.

Yaşları 19-22 arasında değişen öğrencilerin yaş ortalaması 20 olup, hepsi kadındır. Öğrenci hemşirelerin hepsi (28) ortopedi hastasına bakım verirken sorun yaşadığını; en çok yaşanan sorunun iletişime ilgili olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca öğrenciler hastalara bakım verirken fiziksel olarak yetersiz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bir öğrenci bu durumu "Benim hastamda akciğer kanseri nedeniyle kemik metastazı vardı ve kırık gelişmişti. Hastam kimseyle konuşmak istemiyor, yürümek istemiyordu. Mesela ameliyat sonrasında yürümesi gerekiyordu ve yürümeyi istemiyordu. Bazen beni tersliyor ve odasından kovuyordu. Bakım vermeye devam ettim. Hastam psikolojik tedavi görmeye başladı ve sonra daha iyiydi." şeklinde ifade etmiştir. Ortopedi hastasına bakım verirken öğrenciler en sık üzüntü, çaresizlik ve yetersizlik duygusu yaşamaktadır. Bir öğrenci "Benim hastam kanamalı kırık tanısıyla yatmıştı ve 21 yaşındaydı. İki bacağı kaybedebilirdi. Hastam hayatının karardığını, yaşamak istemediğini söyledi. Düşündüm, ben de şu an 21 yaşındayım, Allah korusun başıma böyle bir şey gelse onun gibi düşündüm, yaşamak istemedim. Çünkü iki bacağı birden kaybediyorsun, birden bütün hayatın kararıyor" şeklinde ifade etmiştir. Öğrencilerin %80'i ortopedi kliniğinde çalışmak istemediğini belirtmiştir. Bunun nedenleri arasında ortopedi hastalarına bakım verirken çaresizlik, duygusal-fiziksel yetersizlik hissetme ve başka bölüme olan ilgi yer almaktadır.

Hastalara güvenli ve etkili bakım vermeyi sağlamak için öğrencilerin etkili iletişim becerilerinin geliştirilmesi, kişisel gelişim konusunda eğitim almaları ve tanı-tedavi ve bakım aşamasında yeterli bilgi donanımına sahip olmaları önerilmektedir.

[HS11] - Skolyoz ameliyatı olan hastalarda yaşam kalitesi

D. Bakın*, L. Şenturan**;

*Diğer; **Haliç Üniversitesi

Skolyoz vücutta fiziksel ve kozmetik deformiteler oluşturmasının yanı sıra, emosyonel

bozukluklara da yol açabilmekte ve hastaların yaşam kaliteleri üzerinde etkili olmaktadır. Araştırma; skolyoz ameliyatı olan hastaların yaşam kalitelerini incelemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evreni Eylül 2009 – Ekim 2010 tarihleri arasında İstanbul'da özel bir hastanede skolyoz ameliyatı olan 121 hastayı içermektedir. Çalışmanın örneklemini, en az üç ay önce skolyoz ameliyatı yapılmış, tüm bilgileri dosyasına eksiksiz olarak kaydedilmiş olan, 8 yaş üzeri ve sorulan sorulara cevap verebilen 99 hasta oluşturmuştur. Veriler, hastaların demografik ve hastalık özelliklerinden oluşan bilgi formu ve yaşam kalitesini değerlendirmek için geliştirilmiş olan "Skolyoz Araştırmaları Derneği-22" (SRS-22) ölçeği olmak üzere iki araç ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında yüzdelik dağılımlar, t testi, ve ANOVA analizi kullanılarak yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık p<0,05 düzeyinde kabul edilmiştir.

Hastaların yaşlarının 8-28 arasında değiştiği, %62,2'sinin (n=62) 14-19 yaş grubunda, %78,8'inin (n=78) kadın ve %9,1'inin (n=9) ailesinde skolyoz olduğu belirlenmiştir. Hastaların yaşam kalitesi toplam puan ortalaması 88,47±10,58; ağrı alt boyutu puan ortalaması 21,84±2,81; görünüm alt boyutu puan ortalaması 17,66±4,69; omurga fonksiyonu alt boyutu puan ortalaması 20,25±3,64; ruh sağlığı alt boyutu puan ortalaması 19,46±2,91; ve tedaviden memnuniyet alt boyutu puan ortalaması 9,26±1,01 olarak saptanmıştır. Kadın hastaların yaşam kalitesi puan ortalamasının (89,59±10,14), erkek hastaların puan ortalamasından (84,33±11,40) anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir (t=2,053 ; p=0,043). Hastaların sahip oldukları sağlık sigortası tipine göre ruh sağlığı alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür (F=3,242 ; p=0,025).

Skolyozlu hastalara yapılan skolyoz ameliyatları hastaların yaşam kalitelerini olumlu yönde etkilemektedir. Skolyoz ameliyatı geçiren hastalarda cinsiyet, daha önce skolyoz tedavisi görme, sahip olunan sağlık sigortası ve hareket düzeyi hastaların yaşam kaliteleri üzerinde etkilidir. Hemşirelik girişimleri planlanırken yaşam kalitesinde etkili faktörlerin dikkate alınması hasta bakımının kalitesini artıracaktır.

[HS12] - Total diz protezi uygulanan hastalara ameliyat öncesi ve sonrası verilen danışmanlığın özbakım gücü, fonksiyonel durum ve ağrıya etkisi

E. Ünal Taşkın, Ö. Bilik, V. Karatosun

Dokuz Eylül Üniversitesi

Bu araştırma total diz protezi uygulanan hastalara ameliyat öncesi ve sonrası verilen da-

nişmanlığın öz bakım gücü, fonksiyonel durum ve ağrıya etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Şubat-Nisan 2011 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinde diz protezi uygulanması amacıyla yatan osteoartrit tanılı hastalar ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 30 olgu, 30 kontrol grubu olmak üzere 60 hasta oluşturmuştur. Çalışmaya katılan tüm hastalara veri toplamak amacıyla "Hasta Tanıtım Formu", "Fonksiyonel Değerlendirme Formu", "Öz Bakım Gücü Ölçeği" ve "Kısa Ağrı Envanteri" uygulanmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından hazırlanan eğitim kitapçığı olgu grubundaki bireylere verilmiştir. Çalışma kapsamındaki bireylerin klinik ve poliklinikteki izlemleri ameliyat öncesi dönemde, ameliyat sonrası 2. haftada ve 6. haftada yapılmış, olgu grubundaki bireylere yüz yüze ve telefon ile danışmanlık verilmiştir.

Araştırma sonucunda total diz protezi uygulanan hastalardan danışmanlık verilen olgu grubunun öz bakım gücü puanının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde arttığı (p=0.00), fonksiyonel değerlendirme bulgularının ameliyat sonrası 6. haftada ameliyat öncesine benzer olduğu fakat gruplar arasında istatistiksel olarak bir fark yaratmadığı (p>0.05), ağrı puanının olgu grubunda anlamlı düzeyde düşük olduğu (p<0.05), ağrı yönetiminin olgu grubunda daha etkili olduğu, olgu grubundaki hastaların öz bakım gücü ile fonksiyonel değerlendirme bulguları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde, öz bakım gücü ve ağrı puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ve fonksiyonel değerlendirme puanları ile ağrı puanı arasında negatif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma danışmanlığın öz bakım gücünü arttırdığını, ağrı puanını düşürdüğünü, fonksiyonel durumu etkilemediğini göstermektedir. Ayrıca hastaların danışmanlık almaktan oldukça memnun olduğu saptanmıştır.

Total diz protezi için hastaneye yatan hastalara danışmanlık uygulanması ve evde izlenmesi hastaların hızlı iyileşmesi ve memnuniyetinin artması açısından önemlidir.

[HS13] - Yaşlı hastalarda cerrah girişim nedenleri

A. Aydın

Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Bu çalışmanın amacı Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği'nde cerrahi girişim uygulanan 65 yaş üzeri hastaların cerrahi girişim nedenlerini saptamaktır.

1 Ocak-31 Aralık 2010 tarihleri arasında Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği'nde cerrahi girişim uygulanan hastalar retrospektif olarak ameliyat defteri ve hasta dosyalarından incelenmiştir. Toplam 193 hastaya cerrahi girişim uygulandığı görülmüştür. Çalışmaya

alınan hastaların yaş, cinsiyet ve tanıları göz önüne alınmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde yüzdelik dağılım kullanılmıştır.

Cerrahi girişim uygulanan 65 yaş üzeri 193 hasta çalışma kapsamına alınmıştır. Vakaların çoğunluğunun (%60) kadın olduğu belirlenmiştir. Hastaların %27'sine (n=52) gonartroz, %10'una (n=20) koksartroz tanısıyla cerrahi girişim uygulandığı görülmüştür. Artroplasti uygulanan hastaların büyük kısmını (%64) kadın hastaların oluşturduğu saptanmıştır. Hastaların %14'üne (n=27) ise kitle, tetik parmak, çekiç parmak, Dupuytren kontraktürü, rotator cuff yırtığı gibi nedenlerle cerrahi girişim uygulandığı belirlenmiştir. En sık cerrahi girişim uygulanma nedeni travma (%48,7) olup, travma nedeniyle en sık cerrahi girişim uygulanan bölgenin femur (%79) olduğu, femur kırıkları içinde de en çok intertrokanterik kırıkların (%51) yer aldığı görülmüştür. Travma vakalarının da büyük kısmını (%58) kadın hastaların oluşturduğu belirlenmiştir.

Altmış beş yaş üzeri hastaların cerrahi girişim için hastanemize yatma nedeni çoğunlukla "travma" olup, travma vakaları içinde de femurun intertrokanterik kırıkları olmuştur. Toplumda yaşlı popülasyonu hızla artmaktadır. Bu yaş grubunda sık görülen hastalıklara ve kemik kalitesinin azalmasına bağlı olarak kemik ve eklem hastalıklarının, özellikle düşme-travma nedeniyle kırıkların arttığı bilinmektedir. Bu nedenle yaşlı nüfusa yönelik sağlık bakım kalitesini arttıracak girişimlerde bulunmak önemlidir. Bu girişimler hem sağlık bakım kalitesini arttıracak hem de tedavi maliyetlerinin azalmasına yardımcı olacaktır.

[HS14] - Ortopedi ve travmatoloji kliniğinde çalışan hemşirelerin karşılaştıkları sorunlar

S. Güler Demir*, S. Şenol Çelik**, H. Ünlü***, M. Demiralp****, Y. Bıyıkoglu**, Ö. Pınar**, Z. Baysarı*****, A. Aydoğan*****, S. Çakır***, A. Aydın***

*Gazi Üniversitesi; **Hacettepe Üniversitesi; ***Başkent Üniversitesi; ****Ankara GATA; *****Ankara Üniversitesi

Bu araştırma, ortopedi ve travmatoloji kliniğinde çalışan hemşirelerin karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini bir özel ve dört üniversite hastanesinin ortopedi ve travmatoloji kliniğinde çalışan 77 hemşire oluşturmaktadır. Veriler literatürden yararlanılarak geliştirilen anket formu ve odak grup görüşmesi ile toplanmıştır. Anket formunda, hemşirelerin sosyodemografik özelliklerine ilişkin 15, karşılaştıkları sorunlara ilişkin 33 soru yer almaktadır. Veriler bilgisayarda SPSS for Windows 11.5 programı ile değerlendirilmiştir.

Odak grup görüşmeleri 21 hemşire ile 6-8 kişilik gruplar halinde yapılmıştır. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş, daha sonra yazılı hale getirilmiş ve içerik analizleri yapılmıştır. Araştırmada veriler yüzdeliklerle değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 28.4±4.74 olup, %77.9'u lisans mezunudur. Hemşirelerin %39'unun klinikte ça-

lışma süresi 5-10 yıl,%70.1'inin bir günde bakım verdiği hasta sayısı 10'un üzerindedir. Araştırmaya katılan hemşirelerin %64.9'u bakıma ilişkin karar alırken,%54.5'i bakımı uygularken sorun yaşamadığını belirtmiştir. Konu ile ilgili olarak hemşirelerle yapılan görüşmelerde, malzeme ve personel eksikliği, gününbirlik cerrahi girişim uygulanan hasta sayısının fazla olması, bilgisayar sistemine günlük sarf malzeme ve tedavi girişlerinin yapılması nedeniyle bakımın aksadığı, bakım sırasında fiziksel güçlükler yaşandığı saptanmıştır. Ekip çalışması ile ilgili olarak hemşireler en çok hekimlere ulaşmada sorun yaşadıklarını, bu sorunun istemlerin zamanında verilmemesine, hastaların tedavilerinin zamanında yapılmamasına, hasta/hasta yakınları ile iletişim sorunları yaşanmasına neden olduğu belirlenmiştir. Görüşmelerde hemşireler zaman zaman hasta/hasta yakınları tarafından fiziksel ve sözlü şiddete maruz kaldıklarını, tüm bu sorunlar karşısında öfke, tükenmişlik, mesleki doyumsuzluk azalma hissettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmamıza katılan hemşirelerin %58.4'ü yönetim ile ilgili sorun yaşamadığını belirtmekle birlikte, odak grup görüşmelerine katılan hemşirelerin tamamı yaşadıkları sorunları yönetim ile paylaştıklarını, ancak etkili bir çözüm bulunamadığını ifade etmişlerdir.

Literatürde konu ile ilgili araştırmalara rastlanmamakla birlikte, hemşirelerin genel olarak çalışmamızdaki bulgularla benzer sorunlar yaşadıkları gözlenmektedir. Ortopedi hastalarına verilen bakımın diğer hastalardan farklı olduğu, bu hastalara bakım veren hemşirelerin de farklı özellikler taşıdığı göz önünde bulundurulduğunda, araştırma sonuçlarının bu sorunların çözülmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

V. Ulusal Ortopedi ve Travmatoloji Hemşireliği Kongresi

Poster Bildirileri

[HP1] - Hastaların bağımsızlık ve depresyon düzeylerinin hemşirelik bakımından memnuniyet algısı üzerine etkisi

S. Koç, N. Bükler, E. Kıter

Pamukkale Üniversitesi

Bu çalışma Pamukkale Üniversitesi Ortopedi Kliniği'nde yatarak tedavi gören hastaların bağımsızlık ve depresyon düzeylerinin hemşirelik bakımından memnuniyet algısına etkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya ortopedi kliniğinde yatarak tedavi gören, klinikte en az 10 gün süreyle kalan ve koopere hastalar gönüllülük esasına dayalı olarak dahil edilmiştir. Veriler bir demografik bilgi formu, Barthel İndeksi, Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve Newcastle Hemşirelik Bakımından Memnuniyet Ölçeği (HBMÖ) ile toplanmıştır.

Araştırmaya dahil edilen hastaların yaşlarının 18 ile 78 arasında değiştiği belirlenmiştir. Hastaların Hemşirelik Bakımı Memnuniyet Ölçeği toplam puan ortalamalarının "iyi düzeyde" olduğu saptanmıştır. Hastaların bağımsızlık düzeyleri ile hemşirelik bakımından memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir. Hastaların depresif semptom düzeyleri ile hemşirelik bakımından memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sonuç olarak Pamukkale Üniversitesi Ortopedi Kliniği'nde yatarak tedavi gören hastalar hemşirelik bakım hizmetlerinden memnundur, fakat memnuniyeti etkileyen faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin belirlenmesine ve genel olarak memnuniyet düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir.

[HP2] - Kalça protezi ameliyatı uygulanan yaşlı hastaların ağız bakımı ve mobilizasyon öncesi, sırası ve sonrasındaki ağrı davranışlarının incelenmesi

Ö. Bilik, R. Keskin

Dokuz Eylül Üniversitesi

Araştırmanın amacı kalça protezi ameliyatı uygulanan yaşlı hastaların ağız bakımı ve

mobilizasyon öncesi, sırası ve sonrasındaki ağrı davranışlarını belirlemektir.

Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için kurum izni, etik kurul onayı ve onam alınmıştır. Tanımlayıcı tipteki çalışmanın örneklemini kalça protezi ameliyatı uygulanan, olasılıksız örnekleme yöntemiyle belirlenen hastalar (n=35) oluşturmuştur. Feldt'in (2000) geliştirdiği, Keskin ve Bilik'in (2010) Türk toplumuna uyarladığı Sözel Olmayan Ağrı Kontrol Listesi'yle veriler Şubat-Nisan 2010'da toplanmıştır. "Var" ya da "yok" şeklinde değerlendirilen ölçümden en az 0, en fazla 6 puan alınmakta, puan arttıkça ağrı davranışları artmaktadır.

Ağız bakımı öncesinde ve sırasında hastaların %5,7'sinde anlamsız sesler çıkarma, %8,6'sında yüzünü buruşturma, %2,9'unda tutma, %2,9'unda ovalama davranışlarının olduğu; ağız bakımı öncesi %2,9'unda, ağız bakımı sırasında %5,7'sinde acı ifadeleri saptanmıştır. Ağrı bakımından sonraki ağrı davranışlarının analizinde hastaların %5,7'sinde anlamsız sesler çıkarma, %45,7'sinde yüzünü buruşturma, %2,9'unda tutma ve %8,6'sında acı ifadesi saptanmıştır. Hastaların mobilizasyon öncesindeki ağrı davranışları değerlendirildiğinde, %40'ında anlamsız sesler çıkarma, %8,6'sında yüzünü buruşturma, %22,9'unda tutma, %2,9'unda huzursuzluk, %68,6'sında acı ifadeleri belirlenmiştir. Mobilizasyon sırasındaki ağrı davranışları analiz edildiğinde, hastaların %60'ında anlamsız sesler çıkarma, %65,7'sinde yüzünü buruşturma, %51,4'ünde tutma, %11,4'ünde ovalama, %17,1'inde huzursuzluk, %85,7'sinde acı ifadeleri saptanmıştır. Mobilizasyondan sonraki ağrı davranışlarının analizinde hastaların %60'ında anlamsız sesler çıkarma, %71,4'ünde yüzünü buruşturma, %45,7'sinde tutma, %25,7'sinde ovalama, %28,6'sında huzursuzluk, %82,9'unda acı ifadeleri gözlenmiştir. Hastaların ağız bakımı öncesi, sırası ve sonrası ağrı davranış puan ortalamaları sırasıyla 0,20±0,63; 0,22±0,68; 0,25±0,70; mobilizasyon öncesi, sırası ve sonrası ağrı davranış puanları sırasıyla 1,82±1,48; 2,85±1,75; 3,11±1,96 şeklindedir.

Hemşirelerin mobilizasyon sırası ve sonrasında yaşlı hastalarda en sık gözlemesi gereken ağrı davranışları acı ifadeleri, yüz buruşturma, anlamsız sesler çıkarma, ağrıyan bölgeyi tutma, ovalama ve huzursuzluktur. Ağız bakımı yaşlı hastalar açısından ağrısız bir işlem olup, hemşireler mobilizasyon öncesinde ağrı yönetimini gerçekleştirmeli, mobilizasyon sonrasında ağrısız olan hastanın ağrı yönetimini sürdürmelidir.

[HP3] - Total diz protezi uygulanan hastalarda öz bakım gücü ve öz bakım gücünü etkileyen etmenlerin incelenmesi

E. Ünal Taşkın, Ö. Bilik, V. Karatosun

Dokuz Eylül Üniversitesi

Bu çalışma total diz protezi uygulanan hastaların ameliyat öncesinde, ameliyat sonrası 2. ve 6. haftadaki öz bakım gücünün ve öz bakım gücünü etkileyen etmenlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan kurum izni ve etik kurul onayı alınmıştır. Tanımlayıcı tipte yapılan bu çalışmanın örneklemini primer osteoartrit tanısı ile total diz protezi uygulanan, yazılı onamı alınan ve olasılıksız örnekleme yöntemiyle belirlenen 30 hasta oluşturmuştur. Kearney ve Fleischer tarafından (1979) geliştirilen; Türk toplumuna Nahçıvan'ın uyarladığı (1993) Öz Bakım Gücü Ölçeği beşli likert tipindedir. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.92 olup, puanın artması öz bakım gücünün arttığını göstermektedir. Ölçek Ekim-Aralık 2010 tarihleri arasında ameliyat öncesinde, ameliyattan 2 ve 6 hafta sonra uygulanmıştır.

Yaş ortalaması 65.3±9.43 olan hastaların %93.3'ü kadın, %80'i ev hanımı, %63.3'ü ilkokul mezundur, %46.7'si 6-10 yıldır diz sorunu yaşamaktadır, %36.6'sı hipertansiyon tanısı almıştır. Hastaların %63.3'ünün evli olduğu, %56.7'sinin eşiyle yaşadığı, %63.3'ünün çocuklarından bakım aldığı, %83.3'ünün bilateral total diz protezi olduğu, %36.7'sinin bir hafta içinde iyileşmeyi beklediği belirlenmiştir. Bireylerin öz bakım gücü puanları hastaneye yatışta 91.33±18.89, ameliyattan 2 hafta sonra 85.63±19.09, ameliyattan 6 hafta sonra 92.43±15.76 olup, her bir ortalama orta düzeyde öz bakım gücünü göstermektedir. Bireylerin bu üç ölçümdeki öz bakım gücü puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Ameliyat olma nedeni ile öz bakım gücü arasında ameliyat öncesi negatif yönde orta düzeyde anlamlı (r=-0.38, p<0.05), ameliyat sonrası 2.haftada negatif yönde güçlü düzeyde anlamlı (r=-0.50, p<0.05) ve ameliyat sonrası 6.haftada negatif yönde orta düzeyde anlamlı (r=-0.40, p<0.05) bir ilişki bulunmuştur.

Hastaların ameliyat öncesi ve sonrası öz bakım gücü sonuçlarının benzer olması iyileşmenin en erken 3-6 ay içinde gerçekleşmesiyle açıklanabilir. Hemşireler hastaların öz bakım gücünü eğitim ve danışmanlık ile artırabilir.

[HP4] - Bir olgu sunumu: skolyoz tanısıyla ameliyat uygulanan hastanın Roy uyum modeline göre yapılandırılmış hemşirelik bakımı

A. Savcı, Ö. Bilik, S. Oran, E. Araz, İ. Nalbantoğlu, Y. Köseoğlu

Dokuz Eylül Üniversitesi

Skolyoz, vertebral kolonun orta hat anatomik pozisyonuna göre rotasyonla birlikte yana eğilmesidir. Skolyoz omurganın eğriliği ile beraber, kardiyopulmoner rahatsızlıklar, nefes darlığı, kalça-göğüs asimetrisi, sırt ve bel ağrıları, yorgunluk, psikososyal sorunlar gibi sorunlara neden olmakta ve genelde 40 derecenin üzerindeki eğriliklerde cerrahi tedavi planlanmaktadır. Cerrahi tedavi olarak uygulanan ameliyatsız hastaların yaşam kalitesini arttırmakla beraber, tedavi sürecine uyum sağlamada pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle hemşirenin bakım uygularken hastanın uyumunu kolaylaştıracak desteği sağlaması gerekir. Hemşirelik açısından önemli kavramlardan biri olan uyumu sağlamada Roy Uyum Modeli (RUM) kullanılabilir. RUM'un tercih edilme nedeni; bakımda insan-çevre etkileşimine odaklanması, hemşirelik aktiviteleri ile bu etkileşimi güçlendirmesi ve hastanın uyumunu arttırmasıdır. Bu bildirinin amacı, skolyoz tanısıyla ameliyat edilen bir hastanın hemşirelik bakımında RUM'u kullanmanın etkinliğini değerlendirmektir.

Skolyoz tanısı ile kliniğe yatırılan 16 yaşındaki hastanın hemşirelik bakımı RUM'a göre planlanmıştır. Hastanın hemşirelik tanılarını, RUM'un fizyolojik, benlik kavramı, rol fonksiyon ve karşılıklı bağlılık alanları içerisinde yapılandırılmıştır. Hastanın fizyolojik ve psikolojik gereksinimlerine uygun hemşirelik girişimleri uygulanarak, taburculuk eğitimi verilmiştir.

Hemşirelik tanılarından "gövde-göğüs asimetrisine bağlı sırt ve bel ağrısı", "yorgunluk", "ameliyat sonrası ağrı", "fiziksel harekette kısıtlılık", "enfeksiyon riski", "ameliyata bağlı komplikasyon gelişme riski" fizyolojik alan; "beden imgesinde bozulma", "etkisiz bireysel baş etme", "bilgi eksikliği" ve "anksiyete" benlik kavramı alanı; "rol ilişkisi bozukluğu" rol fonksiyon alanı; "sosyal izolasyon riski" karşılıklı bağlılık alanı kapsamında değerlendirilmiştir. Hasta aldığı hemşirelik bakımından memnun olduğunu ve taburculuk eğitiminden yeterince yararlandığını belirtmiştir. Hemşireler de RUM'a göre yapılandırılmış bakım planının yararlı olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir.

RUM, skolyoz nedeniyle ameliyat olan hastalara bütüncül bakım sağlarken ve hemşirelik girişimlerini planlarken hemşireye rehberlik etmede yararlı bir modeldir. RUM'un hemşirelik sürecinde kullanımı veri toplama, hemşirelik girişimlerini belirleme ve girişim sonuçlarını değerlendirmede yardımcı olmuştur. Bu çalışmanın hemşirelere model kullanımı konusunda örnek oluşturacağı ve cesaret vereceği düşünülmektedir.

[HP5] - Ortopedi kliniğinde çalışanların karşılaştıkları risk faktörleri

S. Uysal, M. Döşeme, G. Kazancı

Akdeniz Üniversitesi

Araştırma ortopedi kliniğinde çalışan personelin risk faktörlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Tanımlayıcı tipte olan çalışmanın verileri anket aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama kullanılan anket formu literatür taraması sonrasında hazırlanmıştır. Araştırmanın örnekleme Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Ortopedi Kliniği'nde çalışan tüm personel (14 doktor, 12 hemşire, 14 hizmetli olmak üzere toplam 40 kişi) alınmıştır.

Çalışanların yaş ortalaması 31,12 ± 0,85, %42,5'i kadın olup, %65'inin çalışma süresi 2-5 yıldır; %65'inin haftalık çalışma saati 40-48 saat iken %22,5'inin 100-120 saat; %55'i gece-gündüz vardiya usulü çalışmakta ve %77,5'i günlük 26-50 arası hasta bakımaktadır. Çalışanlar en sık karşılaştıkları risk enfeksiyon olduğunu (%47,5), %70'i bulaşıcı hastalıklara karşı tüm aşılardan yapılması gerektiğini, %45'i gece nöbetlerinin en çok radyasyon riskini getirdiğini, klinikte en çok (%47,5) bel ağrıları yaşadıklarını ve bu sorunun genellikle personel yetersizliği (%30) ve vücut mekanizmasını doğru kullanamama (%20) sonucu geliştiğini belirtmişlerdir. Bulaşıcı hastalıklara maruz kalma riskinin nedenlerini çalışanlar sırasıyla iğne ucu imha yetersizliği ve tıbbi atık sistemi yetersizliği (%50), kliniğin stresli bir ortam olması (%40) olarak ifade etmişlerdir. Çalışanlar klinikte yaranalma şekillerini de en fazla (%47,5) iğne batması ve kesici alet yaralanmaları (%40) olarak belirtmişlerdir. Klinikte şiddete maruz kalma problemini ise çalışanlar henüz yaşamadıklarını, ancak klinikte şiddetin çoğunlukla (%75) güvenlik tedbirlerinin yetersizliğinden kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Çalışanların yaradan fazlası (%65) klinikte kendilerini güvende hissetmediklerini, bunun en önemli nedeninin ise güvenlik yetersizliği olduğunu (%92,3) belirtmişlerdir. Ayrıca çalışanlar klinikte yaşanan iletişim sorunlarının en önemli nedenlerinin kişiler arası ilişkilerin (%40), ekip çalışmasının yetersizliği (%22,5), uzun gece nöbetleri (%22,5) ve yönetim sorunları (%15) olduğunu; çalışma şartları nedeniyle

de sosyal yaşam kısıtlılığı yaşadıklarını (%60) belirtmişlerdir. Çalışanların %40'ını hastanelerinde iş sağlığı konusunda eğitim verildiğini ifade etmiştir. Çalışanlar klinikte yaşadıkları stres boyutuna 10 üzerinden 7,65 ± 0,24 puan vermişlerdir.

Ortopedi servisinde çalışanların en sık karşılaştığı sorunlar olan enfeksiyon, radyasyon, bel ve sırt ağrıları, klinik güvenlik sorunları, yoğun çalışma koşullarına bağlı stres, iletişim sorunları ve sosyal yaşam kısıtlılığına yönelik iyileştirici tedbirlerin artırılması gerektiği açıktır.

[HP6] - Ekstremitte travmalı hastalarda ağrı ve anksiyete

Ü. Yıldız Fındık*, S. Yıldızeli Topçu*, E. Çevik*, F. Tekin**

**Trakya Üniversitesi; **İstanbul Üniversitesi*

Travmalı hastalarda ağrı kaçınılmaz bir durumdur ve ağrılı dönem uzadıkça hastalar stres ve anksiyete gibi ağrı düzeylerini de olumsuz etkileyen sorunlarla karşı karşıya gelebilmektedir. Bu tanımlayıcı çalışmanın amacı da, ekstremitte travması nedeniyle acil servise başvuran hastaların ağrı ve anksiyete düzeyleri ile bunlar arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Araştırma 2009-2010 yılları arasında, Edirne il sınırları içinde yer alan bir eğitim-araştırma hastanesinin acil servisine ekstremitte travması nedeniyle başvuran, 18-75 yaş aralığında bulunan 70 hasta ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında "Veri Toplama Formu", "Durumluk-Süreklilik Anksiyete Ölçeği" ve "Burford Ağrı Termometresi" kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 16.0 programında sayı, yüzde, ortalama, t-testi, varyans ve korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Hastaların yaş ortalaması 37,81±15,90 olarak saptanmıştır. Hastaların %60'ının erkek, %50'sinin ortaöğretim mezunu olduğu ve %80'inin herhangi bir kronik hastalığı bulunmadığı belirlenmiştir. Hastaların %60,3'ünün ağrısını travma bölgesinde duyduğu, %40'ının ağrısını "şiddetli", %52,4'ünün "zonklayıcı" ve %69,5'inin "devamlı, kararlı, sabit" olarak nitelediği, %60,3'ünün de ağrıyı gidermek için hareketsiz kalmayı tercih ettiği saptanmıştır. Hastaların acil serviste kalış sürelerinin 274,79±172,62 dakika olduğu ve hastaların servise kabullerinden 97,85±69,66 dakika sonra analjezik uygulandığı belirlenmiştir. Hastaların durumluk anksiyete puanının 54,44±8,63, sürekli anksiyete puanının 35,34±8,50 olduğu ve ağrı düzeyleri arttıkça durumluk anksiyete düzeylerinin arttığı (p<0,05) saptanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, ekstremitte travmalı hastalar önemli düzeyde anksiyete ve ağrı yaşamaktadırlar. Ancak yaşadıkları yoğun ağrıya rağmen hastalara analjezik uygulaması çok geç yapılmakta ve hastalar non-

farmakolojik bir ağrı giderme yöntemi olarak immobilizasyonu kullanmaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda, ağrı ve anksiyete arasındaki kısır döngünün ortaya çıkmasının ağrı kontrolünü daha da güçleştireceği düşünülmektedir. Bu nedenle, hemşireler tarafından ekstremite travmalı hastaların ağrı tanılamalarının en kısa sürede yapılması ve ardından analjezik uygulamasına geçilmesi; hastaların sağlık durumlarının yanı sıra kendilerine uygulanacak her girişim ile ilgili ve kullanabilecekleri farklı nonfarmakolojik ağrı kontrol yöntemleri konusunda bilgilendirilmeleri önerilmektedir.

[HP7] - Bir olgu sunumu: arter yaralanması olan ortopedi hastasında doku perfüzyonunu değerlendirmede pulse oksimetrenin etkinliği nedir?

N. Önal, H. Turhan, Ö. Bilik,
B. Dönmez, O. Geçim, S. Kahyaoglu

Dokuz Eylül Üniversitesi

Ortopedi hastalarında doku iskemisinin erken tanınmasında arteriyel kan gazının (AKG) değerlendirilmesi güvenilir bir yöntemdir. Ancak arteriyel kanın alınması sırasında yapılabilen hatalar tanılamada birtakım zorluklara neden olmaktadır. Arteriyel oksijen saturasyonunun (SaO₂) kızılötesi pulse oksimetreyle de ölçülmesi olasıdır. Arteriyel oksijen basıncının, intravasküler kan volümünün ve doku hipoksisinin noninvaziv izleminde pulseoksimetre kullanışlı bir yöntemdir. Ayrıca doğru ve güvenilir sonuç veren bir araçtır. Oksijen dolaşımını tam olarak yansıtmaması, kısmi oksijen basıncını izleme olanağı, erken tanılamayı kolaylaştırması ve maliyet azlığı gibi nedenlerle izlemede AKG'ye alternatifidir. Ortopedi kliniklerinde hastaların doku perfüzyonunu değerlendirmede, doku iskemisi ve kompartman sendromunu erken tanılamada pulseoksimetre kullanımı önerilmektedir. Çalışmanın amacı, ateşli silahla arter yaralanması olan ve tibial arter ile safen ven anastomozu yapılan bir olguda periferik doku perfüzyonunu değerlendirmek için uygulanan pulseoksimetre izlem sonuçlarını paylaşmaktır.

Çalışma için hastadan ve hastanın hekiminden onay alınmıştır. Ortopedi hemşireleri ameliyat sonrası dönemde hemşirelik bakımının yanı sıra bir ay boyunca hastanın pulseoksimetre izlemini yaparak doku perfüzyonunu değerlendirmiştir.

Ateşli silah yaralanmasıyla acile gelen hastaya tibial anastomoz yapılmış, daha sonra eksternal fiksasyon uygulanmıştır. Hastanın bacağına gelişen enfeksiyonun tedavisi için VAC kullanımı sırasında oluşan arterial damar yırtılması ile hasta acil ameliyata alınmıştır. Ameliyattan sonra hastanın sol alt ekstremitesinde doku oksijenasyonunu değerlendirebilmek için pulse oksimetre ile arteriyel SaO₂ izlenmeye başlanmıştır. Yaklaşık

bir ay süren izlemin ilk beş günündeki SaO₂ değerlerinin ortalaması 96-99lt/dk. olarak belirlenmiş, daha sonraki haftalarda 96-99 lt/dk. arasında değişmiştir. İzlem sırasında hemşire hastanın SaO₂'sini değerlendiremediği için çekilen Doppler'de; posterior ve anterior tibial arterde tıkanıklık olduğu ve kolateral dolaşımın yeterli olduğu saptanmıştır. Bunları takiben safen ven greft ameliyatı ve yara yeri debritleme uygulanan hastanın tedavi ve bakımı sürmektedir.

Pulse oksimetrenin Doppler sonucunu destekleyici yönde olması, arter yaralanması olan ortopedi hastalarında tanılama ve izlem amaçlı kullanılabilmesini göstermiştir. Ortopedi hemşiresi riskli hasta grubunda doku oksijenasyonunu değerlendirme ve olası komplikasyonları belirleme amacıyla pulseoksimetre izlemini etkin bir şekilde kullanılabilir.

[HP8] - Ortopedi hastalarında düşük ayak oluşmasının önlenmesi

E. Mutlu, A. Aksoy, O. Tanırkulu,
N. Çakmak, Ş. Şahin, M. Yavuz

Ege Üniversitesi

Bu çalışma travma hastalarında ameliyat sonrası düşük ayak oluşumunu önlemeye yönelik uygulamaları incelemek amacıyla planlanmıştır.

Tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanan bu çalışma, bir hastanenin ortopedi ve travmatoloji kliniğinde Mayıs 2010 - Mart 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini çalışmaya katılmak için istekli olan 64 hasta oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen 20 sorudan oluşan veri toplama formu kullanılmaktadır. Veri toplama süreci devam etmektedir. Veriler SPSS programında sayı, yüzde ve ortalama ile değerlendirilmiştir.

Hastaların %52,4'ünün erkek, %82,5'inin yarı hareketli olduğu, %61,9'unun 10-20 gündür hastanede yattığı, tümünün kırığı olduğu, ayak düşmesini önlemek üzere %52,4'üne ayak tahtası, %38,1'ine kum torbası uygulandığı, hiçbirinde ayak düşmesi olmadığı belirlenmiştir.

Bu çalışma sonuçları kliniğimizde yapılan uygulamaların etkisini incelememizi sağlayarak bundan sonraki uygulamalarımıza yol gösterecektir.

[HP9] - Ortopedi servisindeki hastalarda nörovasküler izlem sonuçları

N. Önal, Ö. Bilik, Ö. Altıparmak,
P. Kuzu, Z. Kar, R. Keskin

Dokuz Eylül Üniversitesi

Ortopedi hastalarının ameliyat öncesindeki, ameliyat sonrası 1. ve 8. saatteki nörovasküler durumunu belirlemektir.

Kurum izni alınan tanımlayıcı ve retrospektif çalışmada ortopedi hastaları (n=70) örneklemini oluşturmuştur. Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü'nün nörovasküler izlem formuyla toplanan ciltte solukluk ve soğukluk, ekstremitede uyuşukluk, ağrı, his kaybı, ödem, hareket durumu, nabız ve kapiller dolulumun incelendiği iki aylık veriler tanımlayıcı istatistikle değerlendirilmiştir.

Hastaların yaş ortalaması 50.81±22.05 olup, %54.3'ü (n=38) kadın, %41.9'u (n=29) ilköğretim mezunudur, hastanede yatış gün ortalaması 12.72±9.00, Beden Kitle İndeksi 26.76±4.89'tür, %67.1'i (n=47) sigara içmemektedir, %71.4'ünün (n=50) hastalığı yoktur, %2.9'unda dolaşım yetmezliği, %7,1'inde (n=5) LDH artışı, %4.3'ünde (n=3) diyabetik ayak, %1.4'ünde nöropati (n=1) vardır. Hastalara sıklıkla artroskopik (%28, 6; n=20) ve kırık nedeniyle ameliyat uygulanmıştır (%21.4, n=15). Ameliyat sonrası hastaların 0. günde %94.3'ü (n=66), 5. günde %18.6'sı (n=13) yatak içi; ameliyat sonrası 1. günde %10'u (n=7), 5. günde %57.1'i (n=40) yardımcı hareket etmiştir. Hastaların ameliyat sonrasında %14.3'ünde atel (n=10), %4.3'ünde (n=3) fiksator, %4.3'ünde traksiyon (n=3) bulunmaktadır. Ameliyat öncesinde hastaların %7.1'inde (n=5) solukluk, %2.9'unda (n=2) soğukluk, %14.2'sinde (n=10) uyuşukluk, %1.4'ünde (n=1) his kaybı, %35.8'inde (n=25) hareket kısıtlılığı, %90'ında (n=63) kapiller dolulum 3-5 saniyeden az olup nabızın güçlü alındığı, %65.3'ünde ağrı (n=46), %64.3'ünde (n=45) ödem olmadığı belirlenmiştir. Ameliyat sonrası 0. günde hastaların 1. saatte %51.4'ünde (n=36) solukluk, %47.1'inde (n=33) soğukluk, %38.5'inde (n=27) uyuşukluk; %73.9'unda (n=51) hareket kısıtlılığı, %90'ında (n=63) kapiller dolulumun 3-5 saniyeden az, %44.2'sinde (n=31) nabızın güçlü, %68.7'sinde (n=46) ağrının ve %64.3'ünde (n=45) ödemin olmadığı; 8. saatte %31.4'ünde (n=22) solukluk; %12.9'unda (n=9) soğukluk, %24.2'sinde (n=17) uyuşukluk; %75.7'sinde (n=53) hareket kısıtlılığı; %90'ında (n=63) kapiller dolulumun 3-5 saniyeden az, %45.7'sinde (n=32) nabızın güçlü, %58.6'sında (n=43) ağrı ve %64.3'ünde (n=45) ödem olmadığı bulunmuştur.

[HP10] - Sağlık çalışanlarının el yıkama alışkanlıkları ve el hijyeni düzeylerinin değerlendirilmesi

Y. Gökçe, H. Orman, F. Taşçı,
F. Erdemir, A. Parmaksızoglu

Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Çalışmanın amacı, sağlık çalışanlarının el yıkama alışkanlıklarını değerlendirmek ve el hijyeni ile ilgili düzeylerini analiz etmektir.

Bu araştırma, tanımlayıcı olarak planlanıp, 22 sorudan oluşan anket formu kullanılarak, 15 Ocak 2011- 28 Şubat 2011 tarihleri arasında 6 haftalık süre boyunca, araştırmacının

görevli olduğu hastanede 90 (%60) hemşire, 37 (%25) doktor, 15 (%10) ebe ve 8 (%5) diğer personel olmak üzere toplam 150 hastane çalışanına uygulanmıştır. Anket formu çalışmacı tarafından oluşturulmuş olup, araştırmaya katılmayı kabul eden sağlık çalışanlarına ile yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Araştırma kapsamına alınan sağlık çalışanlarının ortalama yaşı (dağılım 25-55) olup, %52'si evli, %46'sı bekar. Eğitim durumları göz önüne alındığında ise sağlık çalışanlarının %53'ü lisans, %25'i ön lisans ve %15'i sağlık meslek lisesi mezunlarından oluşmaktadır. Sağlık çalışanlarının meslekte çalışma yıllarının 1-5 yıl arası ve 12 yılın üzerinde eşit dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Sonuçların değerlendirilmesinde SPSS kullanılmıştır.

Sağlık çalışanlarının %68'i hastane ortamında enfeksiyonların geçişini azaltmanın en etkili yönteminin el yıkama olduğunu, %84'ünün yaptıkları her müdahaleden sonra ellerini sık sık su ve sıvı sabun ile yıkadıklarını ve tek kullanımlık kağıt havlu ile kuruldıklarını belirtmişlerdir. Çalışanların %16'sı ise "herhangi bir müdahaleden sonra ellerini sık sık yıkıyor musunuz" sorusunu cevaplamamışlardır. Eldiven kullanımı öncesi ve sonrası el yıkama alışkanlıklarının değerlendirilmesinde ise sağlık çalışanlarının yaklaşık yarısı sadece eldiveni çıkardıktan sonra ellerini yıkadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmaya katılanların tümü enfeksiyon hekimi ve hemşiresinden el hijyeni konusunda eğitim aldığını ve ayrıca bir eğitime gereksinim duymadıklarını belirtmişlerdir.

[HP11] - Diyabetik ayak yarası olan hastaların ayak yarası oluşumunu önlemeye yönelik uygulamaları

E. Mutlu, Y. Kırmızı, Ş. Şahin, İ. Gülhan, M. Ergir, M. Yavuz

Ege Üniversitesi

Bu çalışma diyabetik ayak yarası olan hastaların ayak yarası oluşumunu önlemeye yönelik uygulamalarını incelemek amacıyla planlandı. Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanmıştır. Çalışma bir hastanenin ortopedi ve travmatoloji kliniğinde Mayıs 2010-Mart 2011 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini istekli 30 hasta oluşturmuştur. Veri toplama süreci devam etmektedir.

Hastaların %86,7'sinin erkek, %40'ının 10 yıldan fazla diyabet hastası olduğu; %43,3'ünün ayak bakımı konusunda bilgisi olmadığı; %26,7'sinin ayaklarını kontrol etmediği; %90'ının ayağında yara oluşmasını engellemek için herhangi bir işlem yapmadığı; %13,3'ünün ayağındaki yaranın diyabet tanısı aldıktan 15-20 yıl sonra oluştuğu; %73,3'ünün ayağında yara oluşur oluşmaz hekime başvurduğu; %66,7'sine ayak yarası nedeniyle cerrahi girişim yapıldığı belirlenmiştir.

Bu çalışma sonuçları diyabeti olan hastalarda ayak yaralarının önlenmesi konusunda bilgilendirici faaliyetlerin artırılmasının önemini göstermektedir.

[HP12] - Primer osteoartrit nedeniyle yapılan total eklem artroplastisinde osteoporozun postoperatif ağrı ile olan ilişkisi

Y. Bıyıkoglu, S. Yalçın, Z. D. Olgun

Artroplasti sonrası ağrıyı etkileyen faktörler arasında preoperatif ağrı, kullanılan perioperatif analjezi rejimi, hastanın yaşı gibi objektif faktörler bulunur. Literatürde preoperatif olarak var olan osteoporozun artroplasti sonrası ağrıyı nasıl etkilediğini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Total eklem artroplastisi yapılan hastalarda preoperatif kemik mineral dansitometrisi (KMD) ile değerlendirilen osteoporozun postoperatif görsel analog skala (GAS) skorlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma bir üniversite hastanesinin ortopedi ve travmatoloji anabilim dalı artroplasti ve erişkin rekonstrüksiyon kliniğinde retrospektif dosya incelemesi yöntemiyle yapılmıştır. Araştırma kapsamına idiopatik osteoartrit tanısı ile total eklem artroplasti yapılan, preoperatif dönemde KMD sonucu olan, postoperatif dönemde komplikasyon gelişmeyen, GAS skorları eksiksiz kaydedilmiş hastalar alınmıştır.

Osteoporoz, kalça bölgesi KMD sonucunda T skorunun normalin 2.5 standart deviasyon altında olması olarak kabul edilmiştir. Hastalar buna göre 2 gruba ayrılarak GAS skorları birbirleriyle bağımsız değişkenler t-testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan hastaların ortalama yaşı 66.1 (49-80) olarak bulunmuştur. Hastaların 15'ine total diz protezi, 5'ine total kalça protezi yapılmış, 9'unda herhangi bir komorbidite yokken, 8'inde hipertansiyon, 3'ünde cerrahi gerektirmeyen koroner arter hastalığı saptanmıştır. Tüm hastaların ortalama kalça T skoru -2.52 (0.3 - -4.4) iken, 10 hastanın T skoru -2.5'in altındadır. Ortalama preoperatif GAS skoru 1 iken, postoperatif 1. günde bu değer 2, postoperatif değerlerin ortalaması 1 olarak tespit edilmiştir. Osteoporozu olan hastaların olmayan hastalarla karşılaştırılmasında preoperatif ve postoperatif GAS skorları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0.05).

Osteoporozun kendi başına ağrı yapmadığı literatür bilgilerinde mevcuttur. Ağrı nedenleri arasında patolojik kemik zemininde oluşan mikrokırımlar ve kompresyon fraktürleri gösterilebilir. Total artroplastide implant yerleştirilmesi aşamasında kullanılan kompresif gücün osteoporotik kemikte daha yoğun hasara neden olarak ağrı oluşturması söz konusu olabilir. Ancak ağrı değerlendirilmesinde

GAS kullanılarak yapılan bu çalışmanın sonucunda osteoporotik hastalarda ağrı skorlarında anlamlı bir artışa rastlanmamıştır.

[HP13] - Turnike eğitimi, ameliyat sonrası ağrı ve anksiyete üzerinde etkili midir?

N. Çakır, P. Tosun, Ö. Akçalı

Dokuz Eylül Üniversitesi

Turnike uygulaması, kol ve bacaklardaki büyük kanamalarda çevresel sıkıştırma ile damarlardan kan geçişini durdurarak kanamayı önleme yöntemidir. Kansız cerrahi saha oluşturulması ile cerrahi girişim kolaylaşır, kan kaybı azaltılır ve ameliyat süresi kısaltılabilir. Bu avantajlarının yanı sıra turnikenin doğru uygulanmadığı durumlarda ciddi sorunlar da olmaktadır. Uygulama sırasında turnike manşonu altındaki dokular ezilir, sinir ve damarlarda kalıcı hasar ortaya çıkabilir. Uzun süreli uygulamalarda uçlardaki dokular zarar görebilir. Ancak turnike uygulaması sonrası en sık görülen sorun, turnike bölgesinde ameliyat sonrası erken dönemde görülen ağrıdır. Bu çalışmada turnike uygulanan hastalarda, ameliyat öncesi verilen turnike eğitiminin ameliyat sonrası ağrı ve anksiyete üzerine olan etkileri araştırılmıştır.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim dalında ameliyat edilen 60 hasta çalışma kapsamına alınmıştır. Bu hastalara, turnike altında kol ve bacaklara yönelik kemik, yumuşak doku ya da eklem girişimleri yapılmıştır. Hastalar randomize olarak kura çekme yöntemi ile iki gruba ayrılmıştır. Birinci gruba 30 hasta dahil edilmiştir ve ameliyat öncesinde standart turnike eğitimi verilmiştir. İkinci grup, kontrol grubu olarak belirlenmiştir ve bu 30 hastayı içeren gruba eğitim uygulanmamıştır. Her iki gruptaki hastaların, ameliyattan 12 saat sonra ağrı ve anksiyete düzeyleri ölçülerek birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Çalışmada eğitim verilen grupta anksiyetenin daha az olduğu belirlenmiştir. Ağrı eğitimi verilen grupta verilmeyenlere göre az olmakla birlikte istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır.

Sonuç olarak ameliyat öncesi turnike eğitimi verilmesinin olumlu sonuçlar doğurabileceği, özellikle hastanın psikolojik durumuna katkısı olabileceği düşünülmektedir.

[HP14] - Ortopedi ve travmatoloji servisinde yatan hastaların anksiyete ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi

H. Akkaya, E. Karaman, F. Taşçı, A. Parmaksızoglu

Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Bu çalışma bir hastanenin ortopedi ve travmatoloji kliniğinde yatan hastaların anksiyete ve depresyon düzeylerini ve buna etkili faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Tanımlayıcı türde olan bu çalışmadaki veriler, Ekim-Aralık 2010 tarihleri arasında iletişim kurulabilen, en az üç gündür klinikte yatan 55 hastadan toplanmıştır. Hastaların ortalama yaşı 49 (dağılım, 18-77) olup, 25 hasta erkek, 30 hasta kadındır. Veri toplama aracı olarak bireye ilişkin sosyo-demografik değişkenler (hastaların yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, eğitimi, mesleği, anti-depresan ilaç kullanıp kullanmadığı, sosyal destek alma durumu) ve tanı tedavi sürecine ilişkin tanıtıcı bilgileri içeren anket formunun yanı sıra Hastane Anksiyete Depresyon ölçeği (HAD) kullanılmıştır. Veriler, yüzdellik, Mann Whitney-U Testi, Kruskal Wallis H-Testi ve korelasyon analizleriyle değerlendirilmiştir.

Hastaların cinsiyet ve eğitim düzeyi ile HAD puan ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). HAD – Depresyon puan ortalaması $10,12 \pm 2,1$, HAD – Anksiyete puan ortalaması $12,71 \pm 3,18$ olarak saptanmıştır. Hastaların 44'ü (%80) anksiyete puanına göre, 48'i (%87,3) ise depresyon puanına göre kesme noktasının üstünde puan almıştır.

Ortopedi ve travmatoloji kliniğinde yatan hastalardan eğitim durumu okur-yazar olanların anksiyete puanı, eğitim durumu lise ve üstü olanların anksiyete puanından yüksek bulunmuştur. Ayrıca bayan hastaların depresyon ve anksiyete puan ortalamaları erkek hastaların ortalamalarından yüksektir. Bu veriler doğrultusunda, ortopedi ve travmatoloji

kliniğinde yatan öncelikle eğitim durumu düşük bayan hastalar olmak üzere tüm hastalara anksiyete ve depresyon ile baş etmeye yönelik eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması önerilebilir.

[HP15] - Kalça kırığı gelişen ve cerrahi girişim uygulanan yaşlı bireylerde deliryum; bir literatür incelemesi

M. Demiralp, S. Açıksöz,
B. Demiralp, M. Başbozkurt

Ankara GATA

Bu literatür incelemesi, kalça kırığı gelişen ve cerrahi girişim uygulanan yaşlı bireylerde deliryum gelişmesini incelemek, bu konudaki gereksinimleri ve araştırma önceliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Literatür incelemesinde “delirium” ve “hip fracture” anahtar sözcükleri kullanılarak PubMed, Google Scholar, Ebsco HOST, Cochrane veri tabanları değerlendirilmiştir. Türkçe makalelere ulaşabilmek için “deliryum” ve “kalça kırığı” anahtar kelimeleri ile Google akademik, ulusal dergiler ve ulusal tez merkezi taranmıştır. Türkçe çalışmalarda kalça kırığı gelişen ve cerrahi girişim uygulanan yaşlı bireylerde deliryum gelişimini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Son on yılda yayınlanmış (2001-2011), yayın dili İngilizce olan 148 makale arasından, çalışma konusu ile doğrudan ilişkili ve özet metnine ulaşılabilen 35 araştırma makalesinin özetleri incelenmiştir. Çalışma konusu ile ilgili olmayan, derleme ve özet metnine ulaşılabilen 113 makale araştırma dışında bırakılmıştır.

Potansiyel ilişkili araştırmaların arasından 2001-2011 yılları arasında yayınlanmış 35 çalışmanın %62,8'i kohort çalışmasıdır. İnceleme kapsamına alınan çalışmalarda postoperatif dönemde deliryum görülme oranının oldukça yüksek olduğu belirtilmektedir. Preoperatif dönemdeki deliryum görülme oranı ile hastalık öncesi döneme ait fonksiyonel bozukluk, demans ve bilişsel sorunlar arasında güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu faktörlerin deliryum gelişimini kolaylaştırdığı, aynı zamanda olumsuz prognoz göstergesi olduğu bildirilmiştir. Deliryum tanısı alan hastaların taburculuk sonrasında da işlevsel kayıplarının sürdüğü ve bakıma gereksinimlerinin olduğu belirtilmiştir. Deliryumun erken tanı ve tedavisine odaklı, disiplinler arası yürütülen müdahale programının etkinliğini değerlendiren prospektif çalışmada, programın deliryum süresi ve şiddeti üzerine olumlu etkisinin olduğu, fonksiyonel durum üzerinde etkisinin olmadığı saptanmıştır. Programın hemşire iş yüküne etkisinin değerlendirildiği yarı deneysel çalışmada, iş yükünü azalttığı, deliryum tanı ve tedavisini hızlandırdığı bildirilmiştir.

Araştırmalarda deliryumun erken tanısının, hastalığın yönetiminde önemli olduğu, tanı konulamadığı durumlarda morbidite ve mortalite oranında artışa neden olduğu belirtilmektedir. Kalça kırığı gelişen ve cerrahi girişim uygulanan yaşlı bireylerde deliryum gelişimini inceleyen, özellikle bakıma yönelik iyi tasarlanmış çalışmalara ihtiyaç vardır. Mevcut literatür incelemesinin, bu konuda yapılacak hemşirelik araştırmalarının ve uygulanmalarının planlanmasında yol gösterici olacağı düşünülmektedir.